

INFORMATIE- EN LEDENBLAD VAN BELANGEN- EN BEWONERSVERENIGING 'DE PLANTAGE'
TE SCHIEDAM, 22E JAARGANG, AUGUSTUS 2017

Plantage Krant #77

VAN DE REDACTIE

Foto voorkant: Rogier Brans tijdens Proef!
Drukwerk: Ecodrukkers Nieuwkerk

Dit nummer kwam tot stand met behulp van een 'pop-up' redactie onder redactie van Julia Snickers en Leo Kroon. Vormgeving: Jolande Bosch.

In dit tweede nummer van het jubileumjaar 2017 kijken verschillende mensen terug op de festiviteiten bij 'Proef! de Plantage'. Herbeleef het festival, de muziek, het eten, het dichterspodium, Theater in Context, kortom de mooie en gezellige sfeer in de stralende zon.

Er is een aanval gepareerd van de Buxusmot en let op, u kunt dat zelf ook doen mocht dat nodig zijn. Lees over de Anne Frank boom die er komt en een bijzondere toevoeging is aan het toch al zeer diverse bomenbestand van de Plantage. Het voormalige politiebureau blijft inspireren, dit keer ontstaat er een geschiedenis in de verhoorkamer tijdens de tweede wereldoorlog.

Als de krant bij u in de bus valt, is de glasfabriek gesloten en daarmee wordt ook een stuk geschiedenis van de stad afgesloten. Gelukkig hebben we behalve de foto's ook nog herinneringen.

Kronikeur doet zijn zegje en de 'vaste' columnist laat vanuit een relaxte plek van zich spreken.

Kom van alles beleven, en dans tot in de nacht in onze gezamenlijke voortuin tijdens de Nacht van het Park op 2 september.

Aandacht voor beeldende kunst ontbreekt ook dit keer niet: 'het vliegtuig' zoals de meeste mensen het beeld van Michel Snoep kennen, komt aan bod. Het werd uitgekozen bij een vorige Nacht van het Park. Mist u het beeld van Lon Pennock? Het pronkt nu in ander groen in Amsterdam.

Hoe zit het met de duurzaamheid van onze huizen? U wordt uitgedaagd om daar niet alleen over te denken, maar ervaringen te delen.

Veel leesplezier weer en uw bijdrage aan de krant is welkom!

middels verrichte werk is gelukkig niet voor niets geweest want Rien en zijn stichting gaan voor een spetterend K.Bouterfeest in 2018.

Trots ben ik op de pop-up redactie die in enkele maanden een fantastisch historisch nummer van de Plantagekrant met meer dan 50 pagina's maakte, en wat een inhoud en presentatie. Is het u op de kaft opgevallen dat de Plantage nog steeds dezelfde lijnen heeft als op het ontwerp van 1767?

Dankzij het mooie weer hangen de Hanging Baskets al weer maanden de buurt extra kleur te geven, net zoals de plantvakken in het park. Van de Dahliavereniging kregen we vanwege ons jubileum jonge dahlia's aangeboden, waarvoor onze hartelijke dank. Ze kregen een plaats tussen de geraniums voor Tuinlaan 58 en bloeien vanaf augustus met hun imposante kleuren.

Ook van de rozentuin heb ik al weer veel mensen foto's zien maken; weet u dat dit het enige rosarium is van de stad? Alleen vanwege het feit dat enkele actieve buurtbewoners een steentje bijdragen aan het onderhoud kunnen we hiervan genieten en is hij niet wegbezuinigd. Overigens had de rozentuin met zijn karakteristieke buxushagen er nu heel wat slechter bij kunnen staan door de vraatzucht van de rupsen van de buxusmot; lees hierover verder in dit nummer. Tijdens Proef! de Plantage kondigde wethouder van Steenderen aan dat later dit najaar een van de 'dochters' van de Anne Frank-kastanje nu groot genoeg is om een plaats te krijgen in de openbare ruimte. Zij zal een plaats krijgen in de Plantage. Toch staat ze al jaren in de buurt. Waar? Daarover verder in deze krant.

De 'grote zus' van de Anne Frank staat al meer dan 100 jaar voor Tuinlaan 10, u weet wel die enorme boom met de opvallend bijna witte blaadjes aan de stam. Deze winter werd duidelijk dat een Oesterzwam actief was in de boom en daarom heeft de gemeente besloten om de boom intensief te laten onderzoeken. Op 9 juni is van het inwendige van de boom een soort MRI-scan gemaakt. Gelukkig bleek dat de stam van de boom nauwelijks is aangetast en dat ze nog jaren kan staan. Ook daarover verder in dit blad. Veel leesplezier!

Huib Sneep, voorzitter

INHOUD

Van de redactie	2
Van de voorzitter	2
Buxusmot en Anne Frankboom	4
Plantagekroniek	7
N.V. Verenigde Glasfabrieken	8
Hoe ver zijn wij eigenlijk?	10
Open Monumentendagen	11
Proef! De Plantage	12
De verhoorkamer	14
La Destination Suprême	18
'Onze' Lon Pennock op 'Art Zuid'	19
Poëziefestival tijdens Proef!	20
Column Peter van Galen	20
Locatietheater in de Plantage	21
Colofon	23

De vakanties zijn in volle gang, toch is het in de Plantage geen komkommertijd. Daarvan is het nummer wat je zojuist opent het bewijs. Volop actie in de buurt! Ook de Pokemonspelers zijn na de winter weer terug en genieten virtueel van onze voortuin.

We kijken terug op een zeer geslaagd evenement met Proef de Plantage op 10 en 11 juni. Iedereen, ook bijna alle leden van het college van B en W, kwam en genoot. Er werd zoveel gegeten en gedronken dat de ondernemers in allerlei handel moesten bijmaken. De buurtbewoners deelden complimenten uit over het ontbreken van overlast. Kortom het perfecte evenement voor buurt, Schiedam en de omringende gemeenten! Lees verderop in dit nummer en geniet na van de foto's.

Het volgende evenement zal de Nacht van het Park zijn op zaterdag 2 septem-

ber. Een werkgroep van meer dan tien actieve bewoners is al maanden hard bezig om ook hiervan een succes te maken.

Het is enorm spijtig dat het voor oktober geplande K.Bouterfestival is afgeblazen. Vanaf het eerste moment was er veel sympathie voor dit originele kinderfeest bij zowel de Plantagebewoners als later ook bij de gemeente en andere geïnteresseerden.

Er werd afgesproken dat Rien en zijn werkgroep het creatieve proces en de uitvoering daarvan voor hun rekening zouden nemen en dat het bestuur van de bewonersvereniging zich zou inspannen om de benodigde vergunningen en subsidies te verkrijgen. In mei gaf de inmiddels opgerichte stichting het K.Bouterbos te kennen de organisatie van het feest helemaal in eigen hand te nemen inclusief het aanvragen van vergunningen en subsidies. Mede door de te korte voorbereidingstijd is dit helaas niet gelukt. Al het in-

Foto's: Huib Sneep

BUXUSMOT EN ANNE FRANK BOOM

Onderzoek monumentale Paardenkastanje voor Tuinlaan 10

In januari verschenen grote vuilwitte hoeden van de Oesterzwam, de soort die ook in restaurants wordt geserveerd, op de onderste meter van de stam. Als boomdeskundige weet je dat je dan verder moet kijken. Vele mensen eten graag Oesterzwammen, maar de Oesterzwammen eten ook graag het kernhout van oudere bomen. Zolang de boom ieder jaar weer een stevige jaar-ring vormt blijft er een evenwicht tussen wat de zwam aan hout consumeert en de boom aan hout bijgroeit. Om zeker te weten dat dit evenwicht ook bij deze boom nog intact is, besloot de gemeente om de boom aan een intensief nader onderzoek te onderwerpen. Op vrijdag 9 juni kwam een boomtechnisch expert de boom onderzoeken.

Na een nauwkeurige visuele inspectie van de stam, stamvoet, takken en bladstand werd veel aandacht besteed aan het maken van tomogrammen van de stam op diverse hoogten. Het onderzoek nam drie uur in beslag.

Eerst worden op 12 plaatsen rond de stam op de te onderzoeken hoogte stalen pennetjes in de schors geslagen. Daarna wordt op elk van deze pennetjes een sensor geplaatst die is verbonden met een laptop. Foto 1: De onderzochte

boom met de sensors. Rechts onderaan de computer waarop de gegevens worden gepresenteerd. Vervolgens wordt steeds één sensor verwijderd en met een hamer op het pennetje geslagen. De klap doet een geluidsgolf door het hout gaan die ontvangen wordt door de andere sensoren. De snelheid waarmee de golf door het hout gaat, wordt bepaald door de kwaliteit van het hout. Door aangetast hout of door scheuren gaat de geluidsgolf langzaam, door gezond hout zeer snel. Van de honderden metingen die zo ontstaan, wordt door de computer een beeld van de houtkwaliteit gegenereerd.

De stam van de boom is zowel op 1 meter hoogte als op 4 meter hoogte onderzocht. In beide zones was het hout nog grotendeels van prima kwaliteit. De conclusie is dat de boom nog jaren gehandhaafd kan worden. Van het onderzoek is een rapportage gemaakt waarin ook enkele beheersadviezen zijn opgenomen. Deze zullen waarschijnlijk in de komende maanden worden uitgevoerd. Foto 2 Vruchtlichamen van de oesterzwam op een kastanjeboom

Hoe voed je een dochter van de Anne Frank boom op?

In 2011 deed het raadslid van Progressief Schiedam Frans Hamerslag een voorstel om als symbool van een samenleving

die geen mensen uitsluit, een dochter van de Anne Frankboom in Schiedam te planten. De gemeenteraad vond het een mooi plan en daarop kocht Wethouder Ad Hekman een boom van 40 cm hoog in Amsterdam.

Deze boom was natuurlijk veel te klein en kwetsbaar om in het openbaar gebied geplant te worden, dus kwam de vraag: Wie kan deze baby opvoeden tot een zelfstandige boom? En zo kwamen de heren Hamerslag en Hekman de boom bij mij brengen met het verzoek heel goed voor de kostbare baby te zorgen.

Ik heb al mijn vakmanschap gebruikt om de boom te koesteren en het gevolg was dat de boom in 6 jaar tijd is uitgegroeid tot een 5 meter hoge boom. Voor de optimale kweekomstandigheden heeft hij steeds in een pot gestaan. De pot werd ieder jaar groter en nu is het een kuip van 100 liter. Op warme dagen gebruikt zij een gieter water; in de loop der jaren zijn er duizenden liters water gegeven.

Foto 3: Het boompje in de eerste zomer in Schiedam, al 40 centimeter gegroeid.

Foto 4: Na 4 jaar is het al een flinke boom in een grote kuip, een slanke puber.

Foto 5: In het vijfde jaar is de boom zowel in de lengte als in de breedte weer 60 centimeter groter en is het postuur van een volwassene bereikt. Met mijn hand wijs ik de maat aan die de boom had toen

ze in 2011 in onze tuin kwam.

Toen het 250 jarig jubileum eraan kwam, vonden raad en huidige wethouder het een goed idee om de boom in de Plantage te planten.

In het najaar zal ze als afsluiting van het jubileumjaar feestelijk geplant worden. Daar hoort ook een mooi object bij, dat op dit moment ontworpen wordt. Bestuurslid Rogier Brans kwam met het idee om hierin ook een geocache aan te brengen. Zo zal de boom ook in de wereld van deze liefhebbers bekend worden.

Buxushagen in het rosarium nog net gered. Het prachtige palet aan bloemkleuren van de rozen in ons rosarium wordt al meer dan 20 jaar afgebakend met mooie buxushagen. Dit voorjaar kwam daar verandering in en werd de hagen kaalgevreten door rupsen van de buxusmot.

Niet alleen daar maar overal in de regio. Vele mensen rooiden hun kaalgevreten struikjes op en de gemeente Schiedam dacht dat ook de hagen in het rosarium dat lot zou zijn beschoren. Er bleken tot 50 rupsen per strekkende meter haag aanwezig.

Toen ik dat hoorde, heb ik voorgesteld om een proef te doen met gesteentemeel. Dit is een product dat bestaat uit extreem fijn gemalen rots met veel sporenelementen. Het wordt in een heel lage concentratie in water opgelost en met behulp van een compressor bij vochtig weer over de planten verneveld. Deze nemen de nevel via de huidmondjes in hun blad op, waar-

door de plant binnen een uur een sterke verbetering van zijn conditie krijgt; een soort injectie in de bloedbaan, als je het in menselijke termen uitdrukt.

Daardoor verandert de smaak van de plant en stoppen de rupsen met hun activiteit, waarna vogels weer de zwakke rupsen gaan opeten. In de Plantage zagen we daarna een week lang veel kauwen in de heggen zitten, die er goed hun buik mee vulden.

Ik gebruik deze techniek al enkele jaren bij grotere bomen met aantastingen door rups of luis. Als aanvulling hebben enkele bewoners met een bezem rupsen uit de hagen geveegd, wat ook effect heeft. Als proef heb ik de laatste vier hagen niet 'beneveld'. Tot verrassing van de gemeente was het verschil na 2 weken al zichtbaar. De buxushagen zijn inmiddels weer groen en glanzend, op de niet behandelde na. Deze heb ik alsnog behandeld. Nu is het afwachten of de kaalgevreten hagen zich ook zullen herstellen.

Voor de plantagebewoners is het mooie beeld van het rosarium gered, de gemeente bespaart meer dan 10.000€ voor rooien en nieuwe aanplant; alleen de rupsen hadden pech, die groeiden niet uit tot een nachtvlinde.

Foto 6 Een kaalgevreten buxus in een achtertuin aan de Plantage

Foto 7 Een mooi herstelde haag

Foto 8 Een kaalgevreten haag die later alsnog is behandeld

Tekst en foto's: Huib Sneepe

COPPENS
S L A A P C O M F O R T

**OOK VOOR UW KUSSENS,
DEKBEDDEN EN BEDDENGOED**

DEALER VAN O.A.

ubica® auping LIFE TIME

WWW.COPPENSSLAAPCOMFORT.COM

ORANJESTRAAT 19-21, 3111 AM SCHIEDAM, TEL 010-426 87 17

VAN DER VALK
NETWERK NOTARISSEN

Tuinlaan 80 - 82 | T 010 - 427 44 44 vandervalknotarissen.nl

**WIJNHANDEL
ORANJE**

SPECIALIST IN WIJNEN EN GEDISTILLEERD

stenen zijn doordrenkt van iets zurigs dat aan je verhemelte kleeft. Zo ruikt een riool en ratten schieten alle kanten op. Er is weinig frisse lucht en het is er altijd donker want de zon bereikt zelden het vochtige plaveisel dat bedekt is met een groene laag ziekmakende voedselresten. Soms zijn ze afgesloten, belemmert een roestig hek de doorgang en probeer je tussen de spijlen door een glimp op te vangen van iets wat je verderop vermoedt of fantaseert.

De stegen doen soms pogingen erbij te horen, te laten merken dat ze onderdeel zijn van het netwerk van de stad. Ze laten zich horen in de stille uren en hebben hun rituelen en eigenaardigheden. In Schiedam proberen ze er eenmaal per jaar een feestje van te maken en noemen dat "verborgen stegen". Maar de poging om op die manier aanzien te verkrijgen is bij voorbaat al mislukt omdat het de vreemde snuiters, sensatiezoekers en geperverteerden zijn die behoren tot het vaste leger van jaarlijkse bezoekers. Als de poging tot feestelijkheid achter de rug is, sluiten de stegen weer en blijven de zuchten en de schaduwen van de vertrokken hordes nog even hangen. De

PLANTAGEKRONIEK

Iedere stad heeft ze: stegen. Ze hebben namen als Bokkensteeg en Taansteeg bij ons hier, of Vico Vegetti en Vico Amandorla in Genua. Ze zijn ontstaan in tijden die ver achter ons liggen, toen bouwvoorschriften nog niet zo belangrijk waren of genegeerd werden. Maar vergis je niet vriend, ze zijn het zwak kloppend hart van iedere zichzelf respecterende stad. Hun namen klinken als gedichten, als ze al een naam hebben. Je loopt er langs in gedachten. Een kind steekt de weg over vlak voor een auto; op een bankje in het park zit een mooi meisje met in haar ogen een blik die je niet kunt of wilt duiden. Je bent er voorbij voor je het weet. De steeg blijft achter, onopgemerkt.

Maar soms blijft je blik wel hangen aan zo'n litteken tussen twee gebouwen. Of eigenlijk is het niet je blik, maar is het de geur die zich brutaal aan je opdringt. Je ruikt pis en rottend afval; de

geursporen uit de onzichtbare kelders nemen de heerschappij weer over. Niemand hoeft bang te zijn dat er in de stegen iets keurigs gebeurt.

Ik hoor tot die toevallige groep die in eigen stad of elders op zoek gaat naar stegen in een laatste zoektocht naar avontuur in een wereld waar het nooit meer donker is of zonder geluid. In een universum waar onze aarde rondtolt als een te fel verlichte kerstbal. Daarom blijf ik soms staan midden in zo'n steeg en sluit mijn ogen, haal diep adem en voel de kilte tot diep in mijn botten kruipen.

Ik geloof dat ik dat dan geluk noem.

Kronikeur

Tekst en Foto's: Leon Kroon

floatlands

varende terrassen

www.floatlands.com

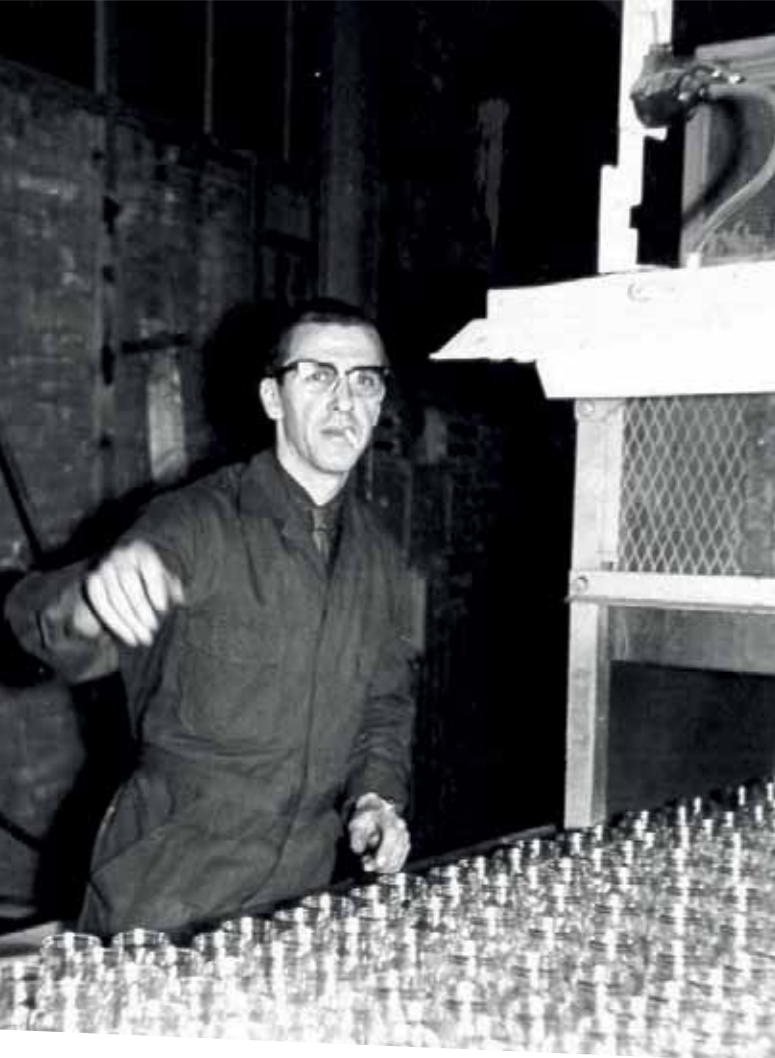

VAN STIGT THANS
assurantiën

Lange Nieuwstraat 101, 3111 AE Schiedam
Telefoon (010) 204 1122, Fax (010) 426 2768

www.vanstigtthans.nl

Pa Bekker in 1963

N.V. VEREENIGDE GLASFABRIEKEN

24 januari 2017 Bericht de lokale media dat de glasfabriek aan de Buitenhavenweg in Schiedam gaat sluiten. Vanaf augustus 2017 staan er 230 werknemers op straat. Eigenaar Owens wil de productie verplaatsen naar Polen. De glasfabriek is een samenvoeging van de verschillende glasfabrieken die in Schiedam hun bedrijf hebben gehad. Deze zijn verder gegaan als N.V. Vereenigde Glasfabrieken (United Glassworks) van 1899 tot 1995. Daarna is het bedrijf in buitenlandse handen gekomen.

‘Hoe gaat het op de Hut, Harm?’ , vroeg oma de Bruin regelmatig aan mijn vader. ‘Goed hoor’, zei mijn vader dan. Daarmee was die discussie ook weer afgerond. ‘Hut’ kwam uit het Duits, een glasfabriek werd daar een ‘Glashütte’ genoemd.

Mijn Groningse vader had mijn Rotterdamse moeder in de oorlog leren kennen nadat een groot deel van de familie de Bruin naar Oost-Groningen was geëvacueerd na het bombardement van Rotterdam in de meidagen van 1940. Getrouwd in 1945 zag mijn vader geen andere mogelijkheid dan mijn moeder te volgen, want zij wilde weer terug naar Rotterdam. Daar was werk te vinden en in de regio van Vlagtwedde was dat niet het geval. Na enige omzwervingen kwam pa Alting op de glasfabriek terecht waar hij, als eenvoudige boerenknecht, het vak van vormenciseleur heeft geleerd. Een mooie naam voor een werknemer die de zware gietijzeren vormen voor de flessen en potten e.d. controleerde op maatvoering en/of

logo van de afnemer en aanpaste of repareerde. Mijn pa maakte lange dagen bij de ‘Hut’. Gewend als hij was om vroeg op te staan, stond hij iedere morgen om 5 uur op om dan om 6 uur te beginnen en tot ‘s middags 5 uur door te gaan. Niet vreemd dat pa om 10 uur ‘s avonds zijn bed in dook. Heel vaak zelfs werkte hij ook de zondagmorgen van 6 uur tot 1 uur in de middag. Dat leverde 200% extra op om zijn gezin te voorzien van het broodnodige.

Vanaf dat ik een jaar of 6 was, ging ik mijn vader bijna dagelijks ophalen bij de fabriek en ik werd al gauw bekend bij de portiers en van sommigen mocht ik dan wel doorlopen op het terrein om mijn pa tegemoet te lopen. Samen liepen we dan terug naar de Kortlandstraat in Schiedam waar wij toen woonden.

Later regelde pa een vakantiebaantje bij de ‘Hut’ op de postkamer in het hoofdkantoor (1968). Bij de heren Willems en Veltkamp zette ik de eerste schreden in de glasfabriek en zou er bijna 9 jaar blijven. Na een paar maanden postkamer en veel mensen leren kennen, kreeg ik de kans om bij de kwaliteitsdienst te komen werken. Ik deed dit werk bij de heer W. ‘t Lam en zijn rechterhand Dick Boer. De kwaliteitsdienst beschikte over een testkamer waar de producten werden getest op barstdruk e.d., de flessen moeten een bepaalde druk kunnen weerstaan. Vooral van belang voor bv. bier- en limonadeflessen. De spanning in het glas was goed te zien voor een lichtbron met een polarisatiefilter. Verder werd er getest op maatvoering, dus inhoud, rondheid, hoogte en wanddikte van de fles of pot. Ook werd hier de meetapparatuur voor de productielijn afgesteld.

Tegenover de testkamer was de Veglafix, waar machines stonden welke door sjablonen en verf afbeeldingen en reclame zetten op flessen en potten van een bepaalde afnemer. Coca-Cola en Pepsi-Cola waren bekende uit die jaren. Na het verven werden de flessen/potten door een droogoven geleid waar de verf inbrandde.

De glasfabriek zoals ik die kende, was een samenraapsel van allerlei productiehallen, opslagloodsen en een steenloods voor de bouw van de glasovens. Er waren 11 of 12 productielijnen in de 60-er jaren. De volgorde van de fabrieken klopte niet altijd, want er brandde wel eens een fabriek af, deze werd dan weer opgebouwd maar soms ook niet. In de restanten van de 2e fabriek werd opslag gecreëerd en bovenop stond een houten noodgebouw met personeelszaken en de tekenkamer. Sommige kleinere gebouwen langs de Buitenhavenweg waren ooit paardenstallen; bij sommigen piepte het stro nog naar buiten. Voor veel bekende afnemers werden potten en flessen gemaakt. Denk hierbij aan Calvé, Warnink, Bokma, Heineken, Amstel en Grolsch. De bekende melkflessen van 1 liter, een halve liter en een kwart liter. Duyvis, Vrumona, Coca-Cola en diverse distilleerderijen.

De glasfabriek staat vlakbij de gemeentegrens met Rotterdam met als achterbuurman Coca-Cola en op de Buitenhavenweg zelf is De Kuyper nog steeds een goede buur, men kon binnen-

door de flessen afleveren. Bekende namen uit mijn tijd bij de glasfabriek zijn: Drs. G.M.J. Heule, directeur. Mej. Van Aalten, directiesecretaresse. Mej. de Vries, directiesecretaresse. De heer Willemsen, chef postkamer. De heer Veltkamp, medewerker postkamer. De heer Wasserval van de reproductie-afdeling. De heer Monster, reproductie-afdeling. De heren Meijers en de Pater van financiën en bedrijfsbureau. De heer van der Stel, chef vormenreparatie. ‘Kleine Willem’ en ‘de Kachelpijp’, mannen waarvan ik de echte naam niet eens weet!! Ik had een bijna dodelijk ontzag voor de strenge Mej. van Aalten, meer nog dan voor de heer Heule. Verder hadden wij collega Nico Fagel, eindcontroleur van Rotterdam-Zuid. Henk Mostert, ploegchef van de testkamer uit Rotterdam. Henk Bart, eindcontroleur uit Dordrecht. Cees van den Berg, ploegchef van de testkamer, afkomstig uit de ‘Glazen Stad’ in het Westland, bracht vaak verse groenten mee. Gerrit Bekker, ploegchef testkamer uit Dordrecht. Jaap Visser uit Schiedam. Ria Bekker, dochter van Gerrit, telefoniste receptioniste. Coby Bekker, dochter van Gerrit, van de Veglafix. Henk Mathlener van de ETD. Bijna een familiebedrijf want de laatste vier zijn allen familie van mij geworden omdat ik verkering kreeg met Ria en later met haar ben getrouwd. Daarnaast hadden we nog bij personeelszaken de heren Janssen en Peters en verder nog de bedrijfsarts Dr. Schoonheijdt en de heer De Jong, verbandmeester.

De fascinatie voor glas is altijd gebleven. Voor een impressie uit de jaren 50 moet u eigenlijk de films ‘Over glas gesproken’ en ‘GLAS’ van Bert Haanstra eens bekijken, dan begrijpt u wat ik bedoel. De schemerige productiehallen met het gloeiende glas en de hitte van de ovens en het constante geluid van gecompriëerde lucht die gebruikt werd om het glas te blazen, het gerinkel van de flessen en potten over de transportbanden naar de koelovens en aan het einde naar de inpakafdeling. De indrukwekkende ruimtes onder de productievloer waar de grote compressoren in de machinehal stonden te loeien en de ‘Kieft’ waar het afgekeurde glas naar beneden viel en water, veel water, om dit te koelen.

De saamhorigheid was groot, je was van elkaar afhankelijk. Glas heeft een temperatuur van ongeveer 1400°C, is dan redelijk vloeibaar en kan een sluipend gevaar zijn als er een breuk in de bodem van een oven ontstaat en het glas gaat stromen. Dit gebeurde wel eens op het eind van een levenscyclus van een oven, dan werd de bodem steeds dunner en probeerde men zoveel mogelijk rendement uit een oven te halen voor een re-

visie nodig was. Je kunt het uitstromende glas vertragen door het met water te koelen, maar in de kern blijft het nog lang gloeiend en gedraagt zich dan als lava uit een vulkaan. Langzaam maar zeker komt er dan een gestage stroom van 400 ton glas de fabriek in. Ik heb als lid van de bedrijfsbrandweer twee keer mogen meemaken dat we aan de slag moesten met het glasmonster.

Over het terrein liep een monorail systeem dat begon bij de hijskraan aan de kade, ongeveer tegenover de hoofdpoot, en dan kronkelend over het terrein liep naar de opslag voor de ovens. Zand, soda en kalk waren de hoofdbestanddelen van glas en deze werden per schip aangevoerd. Nu is dit nog zo, alleen staat de kraan nu ongeveer ter hoogte van het hoofdkantoor en gaan de grondstoffen per overdekte transportband naar een stel enorme silo’s. Van daar worden de grondstoffen verdeeld naar de ovens. Verder was het bedrijf één grote ontdekkingstocht met allerlei verborgen ruimtes, gangen en gamele goederenliften. Ik heb in mijn vrije tijd en lunchpauzes veel tochtjes ondernomen en veel in mij opgenomen en ik sta ervan verbaasd dat, terwijl ik dit schrijf, er weer zoveel komt bovendrijven ondanks dat het 40 jaar geleden is dat ik op de ‘Hut’ werkte.

In die tijd werden de lonen nog wekelijks in bruine zakjes uitgekeerd en menig collega begaf zich dan naar ‘Het Sterretje’, het café op de hoek van de Buitenhavenweg en de Koemarkt. Het bestaat nog steeds, al heet het nu ‘Proeflokaal het Sterretje’, om aldaar alvast aan het weekend te beginnen. Er tegenover was een politiepost gevestigd, altijd gemakkelijk als er een knokpartijtje in het café uitbrak. Daarnaast, vlak voor de Koemarktbrug, was hotel ‘De Kroon’ gevestigd. Net als ‘Beijersberg’ aan de Vlaardingerstraat één van de grotere hotels, maar dan met veel meer allure.

Ik heb begrepen dat het hoofdkantoor (voorlopig) nog aan de Buitenhavenweg blijft. Gaat de fabriek in de mottenballen? Het lijkt onwaarschijnlijk want het opnieuw opstarten van een oven kost nogal wat. Ik hoop wel dat er in ieder geval een deel museaal blijft bestaan, al is het dan in koude vorm. Wellicht kan het Jenevermuseum of firma De Kuyper hierin iets betekenen? Of OWENS zelf!

Tekst en foto pa Bakker: H.C. Alting,
Foto hieronder: Archief O-I Schiedam

HOE VER ZIJN WIJ EIGENLIJK?

Inmiddels is wel duidelijk dat we, wereldwijd, aan de bak moeten om 'Om wat dan?, daar begint het gedonder al. Zuiniger om te gaan met onze natuurlijke hulpbronnen, klimaatverandering te voorkomen', te voorkomen dat we verzuipen, verbranden of overlopen worden door mensen die uit onveilige gebieden wegvluchten? Of is het allemaal onzin? Laten we uit de politieke discussies blijven in deze Plantage krant en gewoon eens op zoek gaan naar hoe ieder van ons zelf handen en voeten geeft aan het verduurzamen van zijn of haar huis. Bij ons op de Rustenburg hebben inmiddels 7 van de 12 woningen zonnepanelen op het dak. Als je kijkt naar de ligging van deze woningen en

het type, dan is dat ook goed verklaarbaar. Aan het water, zuid west georiënteerd, hoge platte daken waardoor de panelen vanaf de straat onzichtbaar zijn. Want allerlei overwegingen spelen een rol: plaatsbaarheid, kosten en opbrengsten, esthetiek, timing. Ik zou graag in de volgende Plantagekrant een artikel willen schrijven over zonnepanelen maar ook over andere maatregelen die mensen nemen om hun huis te verduurzamen en wat hen drijft. Ook de mensen die geen maatregelen nemen en wat hen daarin tegenhoudt of het hen onmogelijk maakt zijn uitgenodigd om van zich te laten horen. Interessant zijn de antwoorden op de volgende vragen maar voel je vrij om

niet gestelde vragen te beantwoorden. Heb je maatregelen genomen in en om je woning om je woning te verduurzamen? Zo ja: Welke maatregelen zijn dat, hoe ben je tot je keuze gekomen, wie heeft het uitgevoerd en ben je tevreden over het resultaat of rendement? Zo nee: Wat houdt je tegen? Vertel wat je ervaringen zijn, tips en adviezen buurtbewoners zijn welkom. Waarschuwingen ook. Je reactie graag mailen naar: amwbodewes@gmail.com. Ik wens iedereen een mooie zomer.

Tekst en foto dak rustenburg:
Anke Bodewes

OPEN MONUMENTENDAGEN

Open Monumentendagen 2017 op 9 en 10 september in en rond de Plantage

Ook dit jaar zijn er rondleidingen in en bij de Plantage tijdens Open Monumentendagen. Het thema 'Boeren, burgers en buitenlui' past wel bij de historie en het heden van de Plantage. Het park werd 250 jaar geleden al aangelegd om er te kunnen 'verpozen'. Dat zullen wel vooral de burgers van de stad zijn geweest. Je kunt veel meer te weten komen als je je laat rondleiden door Huib Snee door het park. Het is ook mogelijk om rondgeleid te worden in het woonhuis van de familie Snee.

Planning van de rondleidingen

A. Woonhuis

Rondleiding door het pand en de tuin door de eigenaren. Maximaal 10 deelnemers per keer. Start stipt op het genoemde tijdstip. Verzamelen voor het pand, Tuinlaan 58. Op zaterdag 9 september zijn er rondleidingen om 10 en 14 uur. Op zondag 10 september om 14 uur.

B. Park

Rondleiding door het park door Huib Snee. Maximaal 20 deelnemers per keer. Verzamelen voor de deur van Tuinlaan 58. Op zaterdag 9 september zijn er rondleidingen om 10 en 14 uur. Op zondag 10 september om 14 uur.

NB: Het is mogelijk om eerst deel te nemen aan de rondleiding door het huis en aansluitend aan de wandeling door het park.

Nog leuke weetjes over het pand en het park:

Woonhuis Tuinlaan 58

Het rijksmonument aan Tuinlaan 58 is eind 18e eeuw gebouwd in Lodewijk XVI-stijl. De voorgevel is rijk versierd met een hardstenen ingangspartij met Franse lilies en houtsnijwerk. Het perceel is eerst - zonder huis aan de straatzijde - in gebruik als tuin met theekoepel. Bekende Schiedamse distillateurs en leden van de vroedschap hebben hier gewoond sinds de bouw van het huis rond 1785.

In 1914 laat A. Smulders, directeur van scheepswerf Gusto, het pand ingrijpend verbouwen. Veel betimmeringen en de eiken trap in de grote hal dateren uit deze tijd.

Eind 1932 wordt 'het hervormd rusthuis' eigenaar van het pand en laat zij een vleugel naast het pand bouwen met slaapkamers voor de hier wonende bejaarden. In 1980 voldoet het pand niet meer aan de eisen die dan gesteld worden aan de huisvesting van bejaarden en wordt het in gebruik genomen als kantoor. In 1997/1998 wordt het gerestaureerd.

Sindsdien is het weer in gebruik als woonhuis. Het erf wordt weer in gebruik genomen als tuin en herbergt naast een moderne theekoepel en een waterpartij in Franse stijl tal van fruitbomen en een bonsai collectie.

Park de Plantage

Als eerste openbaar stadspark aangelegd in 1767 bestaat het park nu 250 jaar. Daarmee mag het de eretitel 'oudste stadspark van Nederland' dragen. Samen met de eromheen staande woningen vormt het park een uniek ensemble. Een grote bomencollectie, meer dan 60 soorten, is eveneens bijzonder voor een stadspark van slechts enkele hectaren groot. Zelfs een heuse Wereldboom maakt hiervan deel uit.

Het park werd aangelegd in 1767 door J. Horsman in Franse stijl, maar werd in 1826 door de bekende tuinarchitect Jan David Zocher jr. omgevormd tot een park in Engelse landschapsstijl. Later groeide het park uit tot een dichtbegroeid gebied met daaromheen een ringsloot, dat 's avonds met een hek werd afgesloten. Sinds de 80er jaren van de twintigste eeuw is het park weer veel meer open. In 2012 werd de kop van de Plantage gereconstrueerd, waarbij veel elementen die in de loop van de tijd de eenheid van het park hadden aangetaast, werden verwijderd. Zelfs een weg die er sinds 1930 lag verdween toen en daarmee kwam er ruimte voor de Wereldboom, een 150 jaar oude oosterse platan.

Ook een kunstcollectie is onderdeel van het park.

Foto onder: Timpaan Tuinlaan 58, foto: Huib Snee

PROEF! DE PLANTAGE

Wat een leuk weekend was het, het Proef! de Plantage food-festival op 10 en 11 juni. Prachtig weer, prachtige locatie, goed en bijzonder eten, muziek, activiteiten, goed gezelschap en een vrolijk en gemêleerd publiek. We hadden er zin in, een festival recht voor de deur. De boodschappen konden worden overgeslagen, klaar om alle foodtrucks aan te doen. Ik had bovendien beloofd een stukje te schrijven over Proef! de Plantage. Uitproberen was dus ook noodzaak.

Toen we zaterdag aan het begin van de middag het park in wandelden, was het er al druk. Bij een stuk of tien food & drink trucks en stands stonden rijen met hongerige mensen. De Spellenfabriek had spellen in een cirkel opgesteld. Hier werd met plezier gebruik van gemaakt, met name door de jeugd. De bellenblaasmachine bleek een grote aantrekkingskracht te hebben op de kleintjes, zij deden verwoede pogingen om de bellen te pakken te krijgen. Vlakbij de woning van K.Bouter vond je de opening van een klimconstructie waarmee je in de boom uitkwam.

Midden in het park tussen K.Bouter en de rozentuin waren de foodtrucks te vinden, opgesteld langs de randen van het grasveld, dat gevuld was met biertafels en banken. Voor een aantal gerechten was gebruik gemaakt van lokale ingrediënten zoals de repen van De Bonte Koe, gemaakt met honing uit de Plantage. Deze repen waren speciaal voor het festival gemaakt. Bijzonder was de Lopito; de Loopuyt variant van Schiedams

bekende worst gemaakt door Choripan. Ook Sharp Sharp had een aantal ingrediënten die in het park groeien, verwerkt in de organische taartjes en drankjes. Sharp Sharp ontpopte zich vrij snel tot de favoriet van ons gezelschap. We gaan ze zeker nog eens opzoeken in Rotterdam-Zuid.

We hebben bij Belicio genoten van een bijzonder ijsje met de smaak van Griekse yoghurt en honing. Ook een mogelijkheid was de suikerspintornado, maar die heeft niemand aangedurfd. De hangmatten zorgden voor een rustpunt midden in het festival. Vlakbij stond de hot-tub van de familie Sneeep waar geregeld gebruik van werd gemaakt. Dichter bij het podium

*Tekst: Mirjam Ott
Fotos rechts en linksboven:
Rogier Brans*

waar het publiek op kleedjes zat, op meegebrachte stoelen, of bleef staan was het een gezellige drukte. Naarmate de avond vorderde werd er meer gedanst. De band Zuco 103 had een enthousiast publiek voor zich. Aan beide zijden voor het podium waren drankjes te krijgen bij Lucas drinkwinkel en Ketel 1, waaronder de lokale jenever en gin.

Ons avondeten bestond uit de volledige menukaart van Choripan, de Argentijnse worst, de Lopito, de Moruga (een pikante variant) en de bloedworst genaamd Morcilla, welke allemaal goed in de smaak vielen. Er werden een paar buns van Forq Food gedeeld en de Sharp Sharp taartjes toe.

De zondag ging goed van start met de deelname aan de drukbezochte yogasessie van Cecilia. De zon scheen en op de achtergrond begon Quintet Airlines aan hun optreden. De yoga werd gedaan onder de bomen achter de rozentuin. Het was een mooie setting op een festival dat rustig op gang aan het komen was. Genoten van de biofriet van Esta Loco, nog wat buns van Forq en natuurlijk tot slot alle Sharp Sharp cakejes nog eens met zijn allen getest.

Complimenten voor de organisatie door Willemijn Sneeep en Susan Uiterwijk. Volgend jaar weer wat ons betreft!

Foto: De Schiedamse politie in de jaren 1940-1945

DE VERHOORKAMER EEN ZOEKTOCHT

Tijdens het Plantagefoodfestival in juni jongstleden stond ik even stil voor het oude politiebureau. Behalve aan mijn persoonlijke kwajongensstreken, dacht ik aan die speciale ruimte in het gebouw, de verhoorkamer, vermeld in het vorige nummer van de Plantagekrant. Daar zaten op 21 juli 1944 twaalf Schiedamse politiemensen aan de radio gekluisterd om te luisteren naar de Engelse zender. Dat liep zeer slecht voor hen af. Ze werden door de Duitse Sicherheitsdienst betrappt en hebben het niet overleefd.

'Het Rode Kruis krijgt van mij geen cent'. Dat was het antwoord van mijn schoonmoeder Jopie Volbeda op mijn vraag waarom het Rode Kruis ontbrak op haar – uitgebreide – lijst van goede doelen. 'Ze hebben niets voor onze mannen gedaan'. Voor de hulpverlening van het Nederlandse Rode Kruis had zij geen goed woord over. Het bleek dat de Nederlandse politieke gevangenen geen voedselpakketten kregen, dit in tegenstelling tot gevangenen van andere landen.

Haar heftige reactie werd de aanzet tot mijn zoektocht naar de geschiedenis van Joop Volbeda, mijn ongekende schoonvader, en de omgekomen Schiedamse politiemensen. Mijn schoonmoeder was over dit onderwerp niet erg spraakzaam. Uiteindelijk werd zij door mijn belangstelling wat toegeeflijker met het geven van informatie over de periode 1944-1952.

In de verhoorkamer van de recherche stond een radio, bestemd voor de radiopolitieberichten. Deze radio werd ook regelmatig gebruikt voor het luisteren naar de verboden En-

gelse zender. Tijdens het luisteren stond iemand in de kamer ernaast op wacht. Soms werd dit nagelaten. Zo ook op 21 juli. De groep wilde het belangrijke laatste nieuws horen over de mislukte aanslag op Hitler en de mogelijke staatsgreep van 20 juli: de zogenoemde operatie Walküre, onder leiding van Graaf Claus von Stauffenberg. Er was al opwindning vanaf 6 juni vanwege D-day.

Collega wachtmeester J.J. Schoenmakers (S.) heeft A.C.J. Machielsen (M.) geïnformeerd. M. en zijn collega T.R.G. Lukkassen (L.) waren beruchte beroepsverraders die voor de Sicherheitsdienst werkten. M. heeft uiteindelijk de Sicherheitsdienst in Rotterdam geïnformeerd. De drie daders zijn na de oorlog veroordeeld tot gevangenisstraffen van respectievelijk 12 jaar (S.) en 20 jaar (M. en L.); M. en L. werden tevens veroordeeld voor het verraden van 130 Nederlandse Joden en hun helpers. In de rechtszaal waren tijdens het proces ook de weduwen van 'de twaalf' aanwezig.

'De twaalf' werden opgepakt, in de Scheveningse gevangenis (Oranjestad) opgesloten op 21 juli en op 9 augustus naar kamp Vught (concentratiekamp 's Hertogenbosch) overgebracht. Dit kamp was het enige SS-concentratiekamp in Nederland. Het verhaal gaat dat een dertiende agent J.B. Timmermans zich ternauwernood wist te verbergen.

In tegenstelling tot de andere elf politiemensen was over Joop Volbeda niet veel bekend uit de periode 1944-1945. Wel wist mijn schoonmoeder te vertellen dat hij gevangen was geweest

in Scheveningen, in Kamp Vught en concentratiekamp Sachsenhausen. Na vijf jaar van onzekerheid is in 1950 in de Staatsscourant vermeld dat hij tussen Oranienburg en Bernau was overleden. Jopie noemde daarom altijd Bernau als plaats van overlijden.

Vanwege de nadering van de geallieerde troepen werden in kamp Vught tussen eind juli en begin september veel verzetsmensen geëxecuteerd en zijn de Duitsers begonnen met het vernietigen van het kamp door gebouwen op te blazen. Niets mocht intact achterblijven, geen documenten en ook niet de gevangenen.

Op 22 augustus 1944 schreef Joop een brief uit Vught. Hierna is geen brief of bericht meer ontvangen. Hij feliciteert zijn vrouw en spreekt zijn zorgen uit.

(...) Laat Berns mijn lederen jas, 2 overalls en mijn fiets + taschen thuis brengen. Laat je eigen fiets goed onderhouden door Berns. Er liggen nog nieuwe buitenbanden aan 't Bureau. Ook voor den motor goed zorgen. Laat mij weten hoe je er bij staat, heb je nog salaris en medeleven? (...) Hij eindigt met 'Houd je taai, Jopie. Dag!'

Begin september 1944 ontstond het gerucht dat Nederland binnen enkele dagen bevrijd kon zijn. Omdat het ondoenlijk was in korte tijd alle gevangenen te doden - tot 5 september zijn nog ruim 170 gevangenen gefusilleerd - besloot men de gevangenen te evacueren. Via het station in Vught zijn zij in twee dagen tijd, op 5 en 6 september, afgevoerd. De reis duurde drie dagen en twee nachten. Op 8 en 9 september arriveerden de treinen in Oranienburg.

Omdat Sachsenhausen overvol was, is men eerst ondergebracht in een eveneens overvolle Heikel vliegtuighal in Germendorf. Van de twaalf politiemensen werden medio oktober zes overgeplaatst naar Neuengamme, een naar Buchenwald, twee naar Ravensbrück, een naar Bergen Belsen en twee bleven in Sachsenhausen. In de kampen werd het principe van Entkraftung (doodwerken) toegepast waardoor reeds in november en december 6 politiemensen stierven. De andere zes stierven in het voorjaar van 1945. Joop Volbeda werd samen met T. van Lienden op 9 oktober overgeplaatst naar het mannenkamp van Ravensbrück.

Het kamp Ravensbrück werd door transporten uit Polen overvol. Daardoor ontstonden onmenselijke toestanden en zeer hoge sterftecijfers. Begin maart begon de SS met de evacuatie van 2100 mannen naar Sachsenhausen. Op 3 maart werd Joop met meerdere Hollanders teruggeplaatst naar Sachsenhausen. Brigadier T. van Lienden wordt ook op de lijst genoemd maar

Foto links:
Joop Volberda

Foto: Onder de granieten blokken (6 totaal) zijn 50 gevangenen die na de bevrijding omkwamen, begraven

er ontbreekt een datum van terugplaatsing.

Joop Volbeda is na de oorlog als vermist opgegeven. In 1950, na vijf jaar van onzekerheid, ontving Jopie een officieel overlijdensbericht. Uit een later bericht van het NIOD blijkt dat de genoemde datum van 30 april - de laatste dag van de maand - betekent dat de exacte datum van overlijden niet bekend is. Wel dat met redelijke zekerheid werd vastgesteld dat betrokkene een maand later niet meer in leven was.

Het overlijdensbericht van 7 september 1950 is gebaseerd op de vaststelling dat Joop op de dag van de bevrijding, 22 april, in het kamp aanwezig was. Er waren ongeveer 3000 zieken in het kamp en twaalf doktoren, onder wie vier Nederlanders, vier Belgen en vijftientig man verplegend en verzorgend personeel. Van hen was het grootste gedeelte Nederlander. Joop behoorde dus of bij de zieken of was werkzaam in het revier (de ziekenbarakken). Op 24 april echter meldde een Russische officier dat ze teruggeslagen werden en dat de SS weer kwam opzetten. Er dreigde een bombardement en hij adviseerde ontruiming van het kamp. Velen ontvluchtten het kamp, 800 gevangenen keerden niet meer terug. Omdat Joop na de 24ste niet meer levend aanwezig was en niet in de opvang van Bernau is aangekomen, heeft men met die gegevens vastgesteld dat hij tussen het kamp en Bernau moet zijn overleden.

Maar, iets opmerkelijks gebeurde. In het najaar van 1952 vond in Enschede de jaarlijkse bijeenkomst van de Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen (Expogé) plaats, die ook door mijn schoonmoeder werd bijgewoond. Een medegevangene van Sachsenhausen kwam in gesprek met Arie Pons, een van de Geuzen, die in Buchenwald gevangen had gezeten. Deze medegevangene hoorde van Pons dat Joop Volbeda niet meer in leven was. Hierop werd mijn schoonmoeder door de medegevangene geïnformeerd over de volgende schokkende gebeurtenis. Wat zij heeft onthouden waren de volgende feiten: door de Russen bevrijd, Joop dodelijk getroffen door een verdwaalde Russische granaat, in kruiwagen vervoerd. Deze getuigenis was voor haar een aanvulling op het officiële overlijdensbericht van 1950 en was zeer emotioneel. Het was haar niet duidelijk waar het ongeval had plaats gevonden en op welke datum, in ieder geval na bevrijding van het kamp op 22 april. Dit onderwerp is voor haar altijd moeilijk bespreekbaar geweest.

Enkele jaren geleden deed de unieke gelegenheid zich voor om Jopie te vragen wat zij zich van die medegevangene nog kon

Kindercentrum Plantage

Ons kindercentrum is gevestigd in het pand aan de kop van De Plantage. U heeft ons vast al wel eens zien lopen met onze gele hesjes. Wij zijn graag in het park met de kinderen. Het is daar vooral in de zomer heerlijk vertoeven. Zo spelen we vaak in de grote zandbak, gaan we picknicken en vinden we het heerlijk om te klimmen en te klauteren op het klimrek.

Sprookjesfeest

Eén van de hoogtepunten, die we afgelopen zomer in het park hebben meegemaakt was het Sprookjesfeest. Kindercentrum Plantage bestaat dit jaar vijf jaar en dat hebben we gevierd. Alle pedagogisch medewerkers en veel kinderen kwamen verkleed als ridders en prinsessen naar het feest in het park. Er waren diverse activiteiten zoals knutselen, springen op een ridderspringkussen en dieren aaien. We sloten het feest af met een heus optreden door de kinderen van Plantage. We vonden het geweldig dat we ons feest in het park konden geven. We mochten van een aantal bewoners stroom gebruiken, nogmaals dank hiervoor, mede dankzij u was het een topfeest!

Welkom

Als u het leuk vindt om een keer bij ons te komen kijken, dan bent u van harte welkom op de 1^e verdieping van de KomKids Informatiewinkel, Gerrit Verboonstraat 15. Tot snel weer in het park of in ons kindercentrum!

Kindercentrum Plantage

Hele dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar

Gerrit Verboonstraat 15 3111 AA Schiedam

T: 010 - 449300

E: plantage@komkids.nl

www.komkids.nl

Facebook.com/KomKidsPlantage

**Nèt een haartje
beter voor
dames... èn
heren natuurlijk**

MAR'S KAPSALON

G. VERBOONSTRAAT 6 SCHIEDAM (010) 473 3650

Korte Singelstraat 14
3112 GB Schiedam

**van der laan
makelaardij**

- Bemiddeling bij aan- en verkoop onroerende goederen
- Gecertificeerd taxateur onroerende zaken (lid VastgoedCert)
- Lid RVT
- Beheer onroerend goed
- Verhuur bedrijfsruimte

Tel (010) 4.734.734

herinneren. 'Het was de naam van een minister en zijn dochter was later ook zoiets.' Na onderzoek van politici die in Sachsenhausen gevangen hebben gezeten zoals Jongeling, Vorrink, Ringers, bleek Freek Bischoff van Heemskerck te passen in de beschrijving, namelijk: er was een minister met de naam Heemskerck tot ca. 1930 en zijn dochter Susanne was Tweede en Eerste Kamerlid. Vorrink had een dochter Irene die minister is geweest, maar Vorrink zelf niet.

De eerstgenoemden hebben vanaf 21 april de dodenmars gelopen, evenals agent H. van Linschoten, samen met 33.000 gevangenen in groepen van 500 te voet naar het noorden. Men moest richting de Oostzee lopen om uiteindelijk in schepen uit te varen en te worden verdrinken. Onderweg vielen duizenden doden, door ontbering en uitputting onder wie ook agent Van Linschoten.

Bij een documentenonderzoek bij het NIOD in april 2014 ontdekte ik het volgende. In het rapport dat Freek Bischoff van Heemskerck (tijdens zijn verblijf blokhoofd van het revier) samen met J. Hers had gemaakt over de naoorlogse periode van Sachsenhausen kwam de volgende zin voor:

'Bovendien sloegen een paar granaten in twee bloks (barakken) waardoor we nieuwe doden en gewonden hadden.'

In een rapport van een Duitse gevangene werd het volgende geschreven: Uit vele rapporten blijkt dat Freek Bischoff van Heemskerck in het kamp aanwezig was tijdens en na de bevrijding van het kamp, dat Joop een van de vijf doden is -datum van overlijden 23 april 1945- en dat Joop binnen de muren van het kamp is begraven in een massagraf. Na deze ontdekking hebben mijn vrouw Ineke en ik Sachsenhausen op 22 april 2014

bezoekt. Eindelijk kon ze het graf van haar vader bezoeken. De ca. 300 gevangenen, overleden na de bevrijding, waaronder 21 Hollanders, zijn begraven in zes massagraven, herkenbaar aan zes granieten blokken. De gevangenen werden begraven zonder hun namen of nationaliteit te kennen omdat men bang was voor infecties in het kamp. De plaats waar de granaten zijn ingeslagen, barak 50 en 51 zijn nog duidelijk herkenbaar. Op de muur bij de graven zijn herdenkingsplaten aangebracht. Een daarvan is afkomstig van de gemeente Vught, in 2008 aangebracht. Het kamp is nu ingericht als museum en herdenkingsplaats.

Na dit bezoek hebben Ineke en ik haar moeder op de hoogte gebracht van de ontdekkingen. Zij was zichtbaar blij met de gedachte dat Joop mogelijk werkzaam was geweest in de ziekenbarakken. Zij was dankbaar: *'Dankjewel, dankjewel, nu kan ik rustig sterven'*, was haar reactie.

Een jaar na het bekend worden van de datum van overlijden van Joop en de plaats van het graf is mijn schoonmoeder na een kort ziekbed op 101-jarige leeftijd op 27 april 2015 overleden. Zij was de laatste overgebleven weduwe van 'de twaalf van Schiedam'. Johannes Godert Frederik Volbeda, overleden op 23 april 1945, oud 29 jaar, heeft de bevrijding gehoord en gezien, maar de vrijheid niet kunnen beleven.

Dit artikel is een bewerkte en verkorte versie van *De zoektocht naar het graf. Joop Volbeda en De twaalf van Schiedam*, 28 juli 2015. Tekst: Bert Reedijk, Fotos afkomstig uit familiearchief mw. Volberda, Overige bronnen: NIOD, ITS Bad Arolsen, Archief Gedankstaedte Sachsenhausen en gesprekken met mevr. Volberda.

**MAKELAARDIJ
WASSENAAR**

... uw huis in de schijnwerpers!

Gerrit Verboonstraat 12

3111 AA Schiedam

Tel (010) 473 7933

Fax (010) 427 1550

info@makelaardijwassenaar.nl

**www.Makelaardij
Wassenaar.nl**

Michel Snoep
La Destination Suprême
2009

Voor de Dag van het Park in 2006 – zie het stuk over de komende Dag van het Park – was onder meer het beeld La Destination Suprême te zien van Michel Snoep. Het was een prototype in ijzer. Na afloop van de tentoonstelling mochten de bewoners kiezen welk werk blijvend in het park zou komen. Het werd dit tot de verbeelding sprekende vliegtuig. Het prototype stond model voor de latere uitwerking in staal dat met een spanwijdte van 7,50 opvalt en tot veel interpretaties leidt. Michel Snoep gebruikt in zijn kunst veel vormen die naar het menselijk bestaan verwijzen: boten, bruggen, water, vogels, bomen en vooral ook vliegtuigen. Dat doet hij ook nog eens in verschillende technieken: foto's, tekeningen, objecten, aquarellen en installaties. Het zijn altijd eenvoudige, heldere beelden uit de natuur of een stedelijke omgeving die tot de verbeelding spreken. Zijn werk is romantisch, er zit een verhaal achter.

Dat is voor hem het belangrijkste deel van het werk, dat vaak over stilstand en beweging gaat. De objecten die hij in zijn werk gebruikt, hebben vaak een humoristische kwinkslag, maar ook altijd wel 'een doordenkertje'. Vliegtuigen staan bijvoorbeeld symbool voor de vlucht uit de werkelijkheid, op reis gaan en op je bestemming komen. In 2013 maakte Snoep voor het Schreiershuisje aan het Hoofd een paneel met daarop een schildering van een man in een roeiboot en twee tranende ogen. Daarbij hoorde een multiple met een haiku. Hij maakte toen dagelijks een haiku die een groot aantal mensen in hun mailbox kregen. De tekst op de multiple luidde: 'je gaat weer op reis zie je dan niet dat ik ween waar ga je nu heen'

Aan de basis van zijn vliegtuigen ligt een Engels jachtvliegtuig, die in zijn werk langzamerhand tot typische Snoep vliegtuigen werden. Deze zijn vriendelijker van vorm en in de loop van de tijd verdwenen steeds meer details zoals motoren en ramen. Het stalen vliegtuig

in de Plantage maakte hij door de vliegtuigen uit zijn schilderijen in ijzerdraad en klei van 2D naar kleine 3D modellen te transformeren. Door deze modellen zo nauwkeurig mogelijk op te meten en in tekening te brengen, ontstonden werktekeningen. De tekeningen werden gedigitaliseerd, tot snijfiles. Een computer-gestuurde machine sneed de onderdelen van het vliegtuig uit staalplaten, die in elkaar werden gelast. Door deelnaden in het ontwerp op te nemen kon het vliegtuig als het ware om de boom heen geplaatst worden. Samen met zijn goede vriend Joost Kalkman heeft hij heel wat uren in de Plantage doorgebracht bij het maken van dit kunstwerk.

En dan sta je dus bij de ultieme eindbestemming. Het toestel is op deze plek geland en er lijkt een boom uit te groeien. Dat klopt, het is een Hemelboom. Nu Michel Snoep op 24 december 2016 is overleden, krijgt zijn werk er misschien nog wel een betekenis bij. Ik denk nu altijd even aan hem bij 'La Destination Suprême'.

Tekst: Julia Snickers

'ONZE' LON PENNOCK OP 'ART ZUID'

Zaterdag 8 juli kregen we als Plantagebewoners een rondleiding op Art Zuid, een internationale Sculptuurroute in Amsterdam. Aanleiding is het feit dat de curator van deze tentoonstelling Rudi Fuchs een beeld van Lon Pennock uit de Plantage had uitgekozen voor deze open lucht tentoonstelling van Nederlandse abstracte beeldhouwers. 'Onze' Anti Poda is dus tijdelijk verhuisd naar Amsterdam. Als dank voor deze bruikleen kregen we een rondleiding door Cintha van Heeswijk-Veeger, de directeur van Stichting Art Zuid. Wie er niet bij was heeft echt wat gemist! Gelukkig is er nog t/m 17 september de kans om Art Zuid alsnog te gaan bekijken.

Uit de toespraak die Lon Pennock in juni 2007 hield bij de onthulling van het beeld haal ik een paar dingen aan: En nu in 2007 zijn wij bij elkaar om te zien op welke wijze het plantage park en het beeld "Anti Poda" elkaar verstaan. Na en tijdens mijn op het figuratief boetseren gerichte opleiding ging mijn belangstelling uit naar vormen, beelden met een vanzelfsprekende onaantastbaarheid. Denk als voorbeeld aan de vorm van een vliegtuig, de boeg van een schip, de plastische kwaliteit van een dijklichaam, havenhoofd of een brug in het landschap. Deze onaantastbare vanzelfsprekendheid plaatste ik tegenover de figuratieve, vaak ook literaire soms humoristische of sentimentele beelden die veelal een vorm verraden van de tijd waarin ze zijn gemaakt. Het resultaat van deze menselijke inspanning, in de 20e eeuw sprak me niet aan.

Ik formuleer uitgangspunten waaraan een beeld mijns inziens diende te voldoen:

- Een beeld staat midden in de maatschappij, tussen de mensen
- Niet geïsoleerd in de elitaire kunstkooi
- Een beeld komt direct uit de grond, op gelijke hoogte met de mens, democratisch
- Door een beeld op een sokkel te plaatsen wordt een sokkel een tweede, onbedoeld beeld, waardoor de aandacht voor het eigenlijke beeld wordt afgeleid
- Een beeld is enerzijds vanzelfsprekend maar anderzijds moet het emoties kunnen genereren. Denk in dit verband aan begrippen als balans, evenwicht, chaos, gestolde zwaartekracht, jalousie, maar ook een combinatie van meerdere betekenissen tegelijk. Je ontdekt ze wanneer je jezelf de tijd geeft en open staat voor het niet gekende.

Het beeld wil niet zonder meer behagen, het is er. Door zijn presence, vorm en materiaal, ontstaat de dialoog met de beschouwer.

De vormen van het beeld zijn opgebouwd uit Cortenstalen platen. De huid die in wisselwerking met de weersomstandigheden ontstaat vormt de bescherming van het beeld.

Nu in 2017 staat Anti Poda er mooi schoongemaakt bij in Amsterdam. Ik raad u aan om echt even te gaan kijken, aan de Apollolaan. Het begin van de kunstroute is Minervalaan 1. Voor wie wil is de catalogus ter inzage of te leen bij ondergetekende aan de Tuinlaan 58.

Tekst: Kirstain Houweling, Foto: Ineke Hagen

LA DESTINATION SUPRÊME

'La Destination Suprême', Michael Snoep, 2009. Foto: Rogier Teeuwen

Schildering Michael Snoep in het Schrijhuisje, archief Mooi Werk, fotograaf onbekend

POEZIEFESTIVAL TIJDENS PROEF! DE PLANTAGE

Poëzie onder de wereldboom tijdens Proef! De Plantage

Het bladerdak van de wereldboom omarmde en beschutte de woorden en muziek uit de hele wereld die zaterdagmiddag 9 juni de Plantage in stroomden. Bezoekers die het park in wandelden, werden hierdoor verrast en bleven hangen om zich te laven aan de poëzie van bekende dichters zoals Jan Rot, Tjitske Jansen en Jaap Robben, die het publiek bespeelden met een dosis humor en de Nederlandse taal. Ook de passionele, directe, rauwe, soms grappige vertellingen, gedichten en muziek van Lisa Heinsohn, Negash Mohamed, Amir Afrassabi, Jana Beranová en Charlie Dichter raakten de toehoorders. Temosgen Yemane speelde traditionele muziek uit zijn geboorteland Eritrea op de krar, en Jamil Al asadi en Latief Al-Obadi bespeelden de quanûn en ud. Claudia Morato en Anahi Eluney vertolkten vurig onder meer Argentijnse muziek op de harp.

De klanken van de Perzische dichter, Baban Kirkuki, afkomstig uit Isfahan (nu Iran), in zijn eigen taal zijn zo mooi, dat ze eigenlijk geen Nederlandse vertaling nodig hebben. Nina Willems droeg gedichten van Ida Gerhardt voor, vlakbij het monument van Jan van Luijn waarop de tekst 'Nooit heb ik wat ons werd ontnomen zo bitter, bitter liefgehad' van Gerhardt. Nog een bijzonderheid is dat Ida Gerhardt vlak bij deze plek heeft gewoond, op Plein Eendragt nummer 8.

Presentator Tomas de Pauw, bekend als voorzitter van de Stichting SpraakuhlooS, maakte dat het publiek heel de middag in de ban bleef van de schoonheid van poëzie.

De Bibliotheek Schiedam en Stichting Vluchtelingenwerk Schiedam hadden een bijzonder en verrassend programma samengesteld, dat menigeen verleidde om een dichtbundel aan te schaffen bij de mooie en zeer aantrekkelijke stand van Boekhuis Schiedam.

Tekst: Julia Snickers, Foto: Rogier Brans

COLUMN PETER VAN GALEN

Onderweg....

Ik schrijf dit stuk ergens aan de kust van Portugal, plaatsje Tocha, getipt door Paul van de DREAMS surfshop in Ter Heijde, onze hang-out voor de weekends in Nederland. Zo zijn we onderweg, gevluht voor werk, nieuws en onze dagelijkse routine. Vlucht voor het TRUMP- nieuws, vluchten voor het FAKE nieuws. Vakantie....

De tent staat op een heuvel, het waait windkracht 5 en de zon schijnt uitbundig. Mijn lieve vrouw ligt beschut voor de wind, achter twee opklapstoelen verscholen in haar boek. We hebben het goed en kijken vol trots naar ons kampement. We kunnen koken, we hebben de keus om te blijven of om toch een stukje verder te rijden. Of ik rust heb, nee nooit, zoals Marianne het zegt, 'jij maakt je altijd druk, is het niet je werk, dan is het wel de harde wind of dat de tent wel goed staat'!

Ik maak me inderdaad graag druk, bemoei me met van alles en nog wat en wil graag dingen goed doen, regelen, initiëren en organiseren. Ik kan hier ook niet mee stoppen, zit in de aard van het beestje. Toch is het heel lekker om even niets te hoeven doen, even afstand nemen en te kunnen zien waar we staan. 'We' is een metafoor voor ons gezin, ons bedrijf, de straat, het milieu en de rest van de wereld. We zijn dus op vakantie.

Waar geen ontkomen aan is, is het plastic, ik heb de gewoonte om alles wat er op mijn pad komt op te rapen om zo mee te werken aan een schonere wereld. Dat is echter on-

begonnen werk. Als ik van huis naar de tram loop, raap ik alle achtergelaten stukjes plastic braaf op. Zo ook op vakantie, als ik ga wandelen kom ik steevast met een mooie verzameling thuis. Ik heb mezelf ook gebombardeerd tot vrijwillig vuilnisman. Mijn manier om de wereld een beetje schoner te maken.

Tijd om weer vooruit te kijken, met de kennis van de afgelopen periode in onze achterzak, good things to come! We gaan verbouwen, hahaha, met een pand uit achttien honderd nog wat ben je natuurlijk nooit klaar! Het dak gaat eraf, een van mijn favoriete uitspraken, want mijn keuzevak op school was feest vieren. Helaas mogen we geen zonnepanelen en kunnen we geen duurzaamheidsslag maken. Er is overigens wel een bewoner uit de Plantage die de wet met voeten heeft getreden, dus als deze 'medewerker' van de gemeente Schiedam alles achteraf gelegaliseerd kan krijgen hebben we wellicht, als voorvechters voor een co2 neutrale straat meer kans. We houden u op de hoogte.

Plannen genoeg en ideeën te over, tijd te kort, energie in overvloed, plenty inspiratie, zoveel goede wil om ons heen. De wil om te verbeteren, te veranderen, ombuigen van links naar rechts en terug, flexibel kunnen zijn, openstaan, durven te delen, ruimte maken voor groei. Ik heb de Plantage geproefd, de buurt samen gezien en gevoeld dat we in staat zijn tot veel, dat smaakt naar meer...

Eén plantage bewoner minder, onze lieve buurman, de heer van der Brink is ons ontvallen. Zestig jaar woonde hij in de Lange Nieuwstraat, samen met zijn vrouw, bijna onzichtbaar, teruggetrokken en de laatste jaren alleen. Moge hij eeuwig rusten!

Zorg voor de stad

NV IRADO

Fokkerstraat 550
3125 BE Schiedam
telefoon 010-262 1000
e-mail info@irado.nl
www.irado.nl

Compleet naar wens

irado

Fred van der Griendt acteert met hond Noa in de openingsscene

LOCATIETHEATER IN DE PLANTAGE

De maand juni was de maand van het locatietheater in Schiedam. Op drie verschillende plekken lieten drie theatermakers samen met Schiedammers de stad en haar verhalen zien. Op 9, 10 en 11 juni vormden de Plantage en de Gorzen het decor voor het locatietheaterstuk "Hart voor de Zaak". Uitgevoerd door Theater in Context met Ingrid Duidam & Mirjam Veldhuijzen van Zanten als regisseurs.

Projectbureau voor kunsteducatie Mooi Werk schreef hierover:

Een ontdekkingsstocht van de Schiedamse puber Jordy, die wordt opgescheept met een groep toeristen en het hondje van zijn oma. Een voorstelling over de veelzijdigheid van de Schiedammer en de passie voor zijn werk. De interactieve theaterroute begint op Het Nieuwe Werck. Oorspronkelijk bedoeld om nieuwe industrie te vestigen, maar uiteindelijk als de Plantage een rustpunt geworden in een stads bestaan. Jordy ziet overal stadsgenoten met hart voor de zaak, maar is zelf nergens voor te porren. Zal hij ooit een doel in het leven vinden? Met een koptelefoon op ga je mee in Jordy's perspectief. Een zoektocht met onverwachte ontmoetingen op uiteenlopende locaties.

Mijn partner en ik deden allebei mee. Ik als figurant en Petra als publieksbegeleider. Er waren drie hoofdrolspelers Jordy die ieder 9 keer het stuk opvoerden. In totaal dus 27 voorstellingen. Dat waren er zoveel omdat er in de route een boottocht was opgenomen waarbij slechts 12 personen aan boord

konden. Alle voorstellingen waren uitverkocht en dus ruim 300 bezoekers hebben de voorstellingen bijgewoond!

Met mijn hondje Noa heb ik 27 keer in de openingsscene gefigureerd, terwijl Petra als publieksbegeleider en geluidsvrouw de hele route 9 keer heeft afgelegd. Sommige liedjes kwamen zeker een week lang nog in onze dromen voor! "Bello, bello niet zo trekken", "Wij zijn zo dol op een man, dol op een man, dol op een mandoline", "Dikkertje Dap", "Zeep en Soda" en "Mevrouw de Pauw".

De eerste dag vond Noa het erg leuk om in het park heen en weer te lopen, maar de volgende dagen werd dat toch minder. Heen en weer; heen en weer, bij die tropische temperaturen is dat niets voor zo'n hondje. Maar ze heeft het volgehouden, tot en met de laatste scene!

Vorige week zagen we met alle deelnemers de film die gemaakt is. Wat een fantastische groep van enthousiaste amateurs die een geweldige prestatie hebben geleverd!

Op de website van Theater in Context: http://www.theater-incontext.nl/Fotos_Hart_voor_de_Zaak_2.html staat een link naar deze film en heel veel foto's.

Tekst: Fred van der Griendt, Foto's: Anke Bodewes

OUD PAPIER 2017

De oude kranten in onze buurt worden opgehaald door Irado in samenwerking met de Jozefschool voor aanschaf van o.a. nieuwe schoolboeken. Steun dit initiatief door uw oud papier elke tweede donderdag van de maand in kartonnen dozen buiten te zetten:

11 mei
8 juni
13 juli
10 augustus
14 september
12 oktober
9 november
14 december

COLOFON

LIDMAATSCHAP

U kunt lid worden van de Belangen- en bewonersvereniging 'De Plantage' voor 15 Euro p.p. per jaar.

BESTUUR

Riet Zuiderweg-Menu (secretaris)
Tuinlaan 92, Huib Sneep (voorzitter)
Tuinlaan 58, Rogier Brans (penningmeester) en Judith Riedveld (lid)

SECRETARIAAT

secretariaat@plantagebewoners.nl

REDACTIE

Julia Snickers (Hoofredactie)
Leo Kroon (Eindredactie)
Jolande Bosch (Vormgeving)
Druk: Ecodrukkers Nieuwkoop

PARK

Anja Zonneveld (znnvld39@caiway.nl)

WELKOM

Cock Janse (cockjanse@kpnmail.nl)

RUIMTELIJKE ORDENING

Tosca Vissers (mail@toscavissers.nl)

HANGING BASKETS

Jan Meeuse (j.chr.meeuse@planet.nl),
Marja Klink (marja.klink@kpnmail.nl),
Judith Rietveld (riety866@planet.nl)

TELEFOONNUMMERS

IRADO
Afvalverzameling & werkzaamheden
openbare ruimte: 010-2621000

GLASFABRIEK

Dhr. J. Brunt: 010-4094634

GROENVOORZIENING,

Dhr. Chris Smit: 010-2621000

GELUIDSOVERLAST/MILIEUVER- ONTREINIGING

DCMR meldkamer: 0888 333 555

HAVENDIENST

Binnenvaartschepen: 010-6315301

POLITIE WIJKTEAM ZUID

Mevr. Marijke van Impelen: 0900-08844

PARKWERK 2017

Belangen- en Bewonersvereniging de Plantage heeft al negentien jaar een convenant met de Gemeente Schiedam om gezamenlijk zorg te dragen voor het park. Op de volgende dagen worden buurtbewoners uitgenodigd samen de handen uit de mouwen te steken:

Zaterdag 22 april 10 - 12 uur

Zaterdag 13 mei 10 - 12 uur

Woensdag 7 juni 19 - 21 uur

Zaterdag 1 juli 10 - 12 uur

Woensdag 23 aug. 19 - 21 uur

Zaterdag 23 sept. 10 - 12 uur

Van links naar rechts: Rogier Brans (Penningmeester) Judith Rietveld, Huib Sneep (Voorzitter) en Riet Menu (Secretaris). Foto: Rogier Brans

De Plantagekrant is het informatie- en ledenblad van belangen- en bewonersvereniging 'De Plantage'. De inhoud geeft niet voetstoots de meningen/standpunten van de vereniging en/of haar bestuur weer.

HET VERHAAL VAN PASSIE EN VUUR

Oude kranten. Hout. Kolen. Daarmee begint het verhaal van de stoker en zijn vuur. Eerst smeert hij de naden van de ketel dicht met graanbeslag. Dan gaat de vlam eronder. Behoedzaam laat hij de kolen gloeien. Op zoek naar de volmaakte temperatuur. Het vuur brandt. Niet alleen onder de ketel, ook in het hart van de stoker. Dat proef je terug in de zachte zuivere graanjenever die zich Ketel 1 mag noemen.

KETEL1. EEN VERHAAL APART

Geniet, maar drink met mate